

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/32/2025
Identifikačné číslo spisu:	7590899238
Dátum vydania rozhodnutia:	22.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7590899238.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci prejednávania dedičstva po poručiťke A. I., rod. O., narodenej XX. W. XXXX, naposledy bývajúcej vo B. S., P. XX, zomrelej XX. Q. XXXX, vedenej na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K3-1D/994/1990, pôvodne na Okresnom súde Košice-okolie pod sp. zn. 1D/994/1990, o dovolaní dediča H. V. O., narodeného XX. R. XXXX, B. S., V. R., Z. XX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Szabóom, Kráľovský Chlmec, Hlavná 799/63, IČO: 31 265 855, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 9. júna 2022 sp. zn. 2CoD/5/2021, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 9. júna 2022 sp. zn. 2CoD/5/2021 a uznesenie Okresného súdu Košice - okolie č. k. 1D/994/1990-570 z 13. apríla 2021 z r u š u j e a v e c v r a c i a Mestskému súdu Košice na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 1D/994/1990-570 z 13. apríla 2021 vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, potvrdil nadobudnutie dedičstva závetným dedičom, priznal odmenu notára ako súdneho komisára vo výške 96 eur s DPH a zaviazal dedičov na jej úhradu.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolania dedičov H. V. O., Y. X. O. a Q.. X. O. uznesením z 9. júna 2022 sp. zn. 2CoD/5/2021 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie. K námietkam odvolateľov okrem iného uviedol, že na nariadené pojednávanie dňa 8. júla 2020 boli riadne predvolaní všetci do úvahy prichádzajúci dedičia. H. V. O. a Q.. X. O. sa z pojednávania ospravedlnili podaniami zo 7. júla 2020, pričom dôvodili, že nepokladajú rozsudok Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 11C/73/2012 za právoplatný, a preto považujú pojednávanie za predčasné, keďže dedičské konanie bolo uznesením č. k. 1D/994/1990-472 z 21. októbra 2014 prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 11C/73/2012. Podľa názoru odvolacieho súdu nebol v podaniach H. V. O. a Q.. X. O. uvedený relevantný dôvod na odročenie pojednávania. Okrem toho ich žiadosti o „odvolanie pojednávania“ neboli urobené bez zbytočného odkladu, ale len jeden deň pred pojednávaním. Z uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/76/2021 zo 4. mája 2021 mal odvolací súd preukázané, že odvolanie žalovaného Y. X. O. proti rozsudku Okresného súdu

Košice - okolie č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019 bolo odmietnuté. Z doložky právoplatnosti, vyznačenej na rozsudku Okresného súdu Košice - okolie č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019 vyplynulo, že rozsudok je právoplatný dňom 5. septembra 2019. Akékoľvek spochybňovanie právoplatnosti uvedeného súdneho rozhodnutia v tomto dedičskom konaní je neprípustné.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dedič H. V. O. dovolanie, v ktorom uviedol, že uznesenie napáda v celom rozsahu a jeho prípustnosť vyvodzuje z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Dovolanie zdôvodnil tým, že notár ako súdny komisár a okresný súd mu nesprávnym procesným postupom - protiprávnym prejednaním dedičstva v jeho neprítomnosti - znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a súčasne že namietané rozhodnutie záviselo od vyriešenia viacerých právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu, resp. súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Poukázal na to, že dedičské konanie bolo uznesením Okresného súdu Košice - okolie č. k. 1D/994/1990-472 z 21. októbra 2014 prerušené do právoplatného ukončenia sporového konania vo veci o určenie neplatnosti závetu poručiťky, vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 11C/73/2012. V uvedenom sporovom konaní okresný súd rozhodol v merite veci dňa 16. apríla 2019 rozsudkom č. k. 11C/73/2012-272. Dňa 13. septembra 2019 okresný súd vyhotovil doložku právoplatnosti k uvedenému rozsudku s uvedením nesprávneho dátumu právoplatnosti 5. septembra 2019. Súdny komisár následne predvolal účastníkov dedičského konania na prejednanie dedičstva po poručiťke na deň 8. júla 2020. Vzhľadom na to, že dovolateľ sa krátko pred pojednávaním dozvedel od brata Y. X. O., že rozsudok okresného súdu č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019 jemu nebol doručený, dňa 6. júla 2020 a následne písomne dňa 7. júla 2020 oznámil súdnemu komisárovi, že rozsudok Okresného súdu Košice - okolie č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019 doposiaľ nenadobudol právoplatnosť, nakoľko účastníkovi konania Y. X. O. nebol doručený, a z toho dôvodu považuje pojednávanie v dedičskej veci po neb. A. I. za predčasný úkon. Zároveň navrhol odvolanie nariadeného pojednávania. Na základe odvolania účastníka sporového konania Y. X. O. proti rozsudku Okresného súdu Košice - okolie č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019 Krajský súd v Košiciach namietaný rozsudok okresného súdu doručil odvolateľovi a v odôvodnení svojho uznesenia zo 4. mája 2021 sp. zn. 9Co/76/2021 okrem iného uviedol, že „odvolateľovi rozsudok súdu prvej inštancie dosiaľ nebol doručený zákonom stanoveným spôsobom a odvolací súd toto pochybenie preto odstráni tým, že odvolateľovi rozsudok súdu prvej inštancie doručuje zároveň s týmto uznesením odvolacieho súdu“. Na základe uvedeného okresný súd opravil doložku právoplatnosti k rozsudku s uvedením dátumu právoplatnosti 11. septembra 2021.

3.2. Ako právne otázky, od ktorých vyriešenia záviselo namietané rozhodnutie, uviedol dovolateľ (1.) otázku, či veci osobnej potreby poručiťky (jej šatstvo, darčeky, ktoré dostala) patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, (2.) či motorové vozidlo, ktoré v čase smrti poručiťky skutočne existovalo, patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, resp. či patrí do dedičstva. Ako nesprávne právne posúdenie veci tiež dovolateľ namietal, že okresný súd nepojal do dedičstva dve vkladné knižky, ktoré boli špecifikované v úradnom zázname o súpise na mieste samom z 19. apríla 1988, pričom okolnosť, že súdny komisár s 23-ročným meškaním pristúpil k zisťovaniu týchto vkladných knižiek dopytom v W. W., U.W.. (ktorej odpoveď bola, že požadované údaje sa v jej databáze nenachádzajú) nedáva odpoveď na otázku, či peňažné vklady na vkladných knižkách v sumách, v ktorých existovali v čase smrti poručiťky, patrí do dedičstva.

4. Ostatní účastníci dedičského konania sa k dovolaniu H. V. O. nevyjadřili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 30. januára 2024 sp. zn. 1Cdo/18/2023 odmietol dovolanie ako oneskorene podané. Aplikoval pritom ustanovenia § 395 ods. 1, § 396 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), § 243b ods. 5, § 218 ods. 1 písm. a), § 240 ods. 1, ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej len „O.s.p.“).

6. Na základe ústavnej sťažnosti dovolateľa Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezhom z 11. marca 2025 sp. zn. II. ÚS 536/2024 rozhodol, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení nálezu okrem iného konštatoval, že „v zmysle § 395 CMP sa na konania o dedičstve s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje CMP, ak § 396 CMP neustanovuje inak. Podľa § 396 ods. 1 CMP konania o dedičstve začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. Právoplatnosťou rozhodnutia sa konanie o veci končí. Podmienky prípustnosti dovolania je preto potrebné posúdiť podľa CMP. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, bolo potrebné na dovolacie konanie v danej veci aplikovať CSP. Ak teda bolo uznesenie krajského súdu doručené sťažovateľovi dňa 12. augusta 2022 a sťažovateľ podal dovolanie dňa 12. októbra 2022, urobil tak v zákonom stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehote“.

7. Najvyšší súd ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP), viazaný právnym názorom vysloveným v náleze ústavného súdu, po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a dôvodné, preto bolo potrebné napadnuté uznesenie odvolacieho súdu aj uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť (§ 449 ods. 1 a 2 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

8.1. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8.2. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.3. Podľa § 431 ods. 1 a 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

9. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, keď miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, predvídateľnosť rozhodnutia, zachovanie rovnosti strán v konaní, relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, ako aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

10. V preskúmvanej dedičskej veci okresný súd uznesením č. k. D 994/1990-472 (neskôr po doplnení čísla senátu do spisovej značky označovaným ako č. k. 1D/994/1990-472) z 21. októbra 2014 prerušil

konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 11C 73/2012, ktorého predmetom bolo určenie neplatnosti závetu. Krajský súd v Košiciach uznesením zo 16. septembra 2015 sp. zn. 11CoD/5/2015 uznesenie o prerušení konania potvrdil. Okresný súd Košice - okolie rozsudkom č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019 žalobu na určenie neplatnosti závetu zamietol. Odvolanie žalovaného 2/ Y. X. O. proti tomuto rozsudku Krajský súd v Košiciach uznesením zo 4. mája 2021 sp. zn. 9Co/76/2021 odmietol ako podané neoprávnenou osobou vzhľadom k tomu, že žalovaný 2/ bol v spore úspešný, keď žaloba bola zamietnutá. Zároveň krajský súd v odôvodnení odmietajúceho uznesenia (v bode 7) konštatoval, že „odvolateľovi rozsudok súdu prvej inštancie dosiaľ nebol doručený zákonom stanoveným spôsobom a odvolací súd toto pochybenie preto odstráni tým, že odvolateľovi rozsudok súdu prvej inštancie v tejto veci vyhlásený 16. 4. 2019 doručuje zároveň s týmto uznesením odvolacieho súdu“. Následne okresný súd vydal dňa 27. septembra 2021 novú doložku právoplatnosti rozsudku č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019, v ktorej opravil právoplatnosť rozsudku na deň 11. septembra 2021.

10.1. Spravujúc sa pôvodnou doložkou právoplatnosti, v ktorej bol uvedený dátum právoplatnosti rozsudku č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019 dňom 5. septembra 2019, notár ako súdny komisár nariadil pojednávanie v dedičskej veci na 8. júla 2020. Napriek ospravedlneniu a žiadosti dvoch účastníkov konania (vrátane dovolateľa) o odročenie pojednávania, ktoré však prišli len deň pred nariadeným termínom pojednávania, notár toto pojednávanie vykonal a následne okresný súd na návrh notára (§ 175zd ods. 1 O.s.p.) vo veci rozhodol uznesením č. k. 1D/994/1990-570 z 13. apríla 2021.

11. Nie je úlohou dovolacieho súdu posudzovať správnosť alebo nesprávnosť postupu notára, ktorý neprihliadal na žiadosti dvoch účastníkov konania o odročenie pojednávania, podané len deň pred termínom pojednávania a odôvodnené tvrdením, že rozsudok okresného súdu v spore o určenie neplatnosti závetu nebol správne doručený jednému z nich, a teda nemohol nadobudnúť právoplatnosť. V tom čase išlo len o tvrdenie účastníkov konania. Je však zrejmé, že v čase, keď odvolací súd vydal dovolaním napadnuté uznesenie v dedičskej veci, už bola v spise sp. zn. 11C/73/2012 vydaná opravná doložka právoplatnosti rozsudku č. k. 11C/73/2012-272 zo 16. apríla 2019, v ktorej bola vyznačená právoplatnosť rozsudku dňom 11. septembra 2021. Neobstojí preto argumentácia odvolacieho súdu, že nemôže spochybňovať právoplatnosť uvedeného rozsudku.

12. Vzhľadom na vyššie zhrnutú procesnú situáciu dovolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie, konajúci prostredníctvom notára ako súdneho komisára, nariadil a vykonal pojednávanie v čase, keď bol viazaný vlastným právoplatným uznesením o prerušení konania, ktoré nebolo zrušené. Takisto v čase, keď bol viazaný uznesením o prerušení konania, vydal okresný súd rozhodnutie vo veci samej. Napriek tomu, že táto skutočnosť bola predmetom odvolacích námietok, odvolací súd jej nevenoval primeranú pozornosť.

13. Je potrebné zdôrazniť, že v zmysle ustanovenia § 170 ods. 1 O.s.p. bol súd viazaný vlastným uznesením, pričom v zmysle § 170 ods. 3 O.s.p. uznesenie o prerušení konania sa nepovažovalo za uznesenie o vedení konania, ktorým by podľa § 170 ods. 2 O.s.p. viazaný nebol. Ak teda bolo vykonané pojednávanie a vydané rozhodnutie súdu prvej inštancie v čase, keď bolo konanie právoplatne prerušené, išlo nielen o porušenie procesného ustanovenia § 111 ods. 1 O.s.p., ale aj o odňatie možnosti dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, spočívajúcemu v porušení jeho práva na prejednanie veci za jeho prítomnosti a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom a k právnomu posúdeniu veci, čo je dôvod na zrušenie dovolaním napadnutého uznesenia podľa § 420 písm. f) CSP. Keďže právo dovolateľa na spravodlivý proces porušil už súd prvej inštancie, nebolo možné ponechať v platnosti rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktoré bolo postihnuté tak závažnou procesnou vadou, nápravu nebolo možné dosiahnuť inak, iba zrušením napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu aj rozhodnutia súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 1 a 2 CSP).

14. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací

súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočívalo zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu, t. j. námietkami dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórному dovolaciemu prieskumu z hľadiska právneho posúdenia veci (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017, 9Cdo/93/2023).

15. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie (resp. terminológiou O.s.p. „súdu prvého stupňa“), aby opätovne vykonal pojednávanie, umožnil účastníkom konania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu a k právnej stránke veci a následne vo veci opätovne rozhodol. V novom rozhodnutí súd rozhodne znova o trovách konania a aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.